

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Cursus theologici iuxta scholasticam huius temporis
Societatis Jesu methodum tomus ...**

Amico, Francesco

Duaci, 1640

V. An Deus sit cognoscibilis potentia aliqua corporea?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82000)

SECTIO VI.

An Deus sit cognoscibilis potentia aliqua corporea?

Anthropomorphita.

122. **F**uit error Anthropomorphitarum, qui, quoniam Deum corporeum fingebant, corporis etiam oculis visibilem putabant: Catholica verò sententia sicut Deum incorporeum prædicat, ita inuisibilem oculis, aut quouis alio corporis sensu imperceptibilem docet. Difficultas est in assignanda implicantiæ: cuius dubitandi ratio est, quia Deus eleuare potest quamcumque creaturam ad quemcumque effectum, sicut eleuat ignem ad torquendos spiritus, & intellectum creatum ad videndum ipsum: ergo licet potentia corporea naturaliter sit incapax cognoscendi Deum, non tamen videtur repugnare, ut ad id Diuinæ virtute eleuari possit. Confirmatur auctoritate August. 22. de Ciuit. Dei cap. 29. opinantis, Deum glorificati corporis oculis in patria videndum: *Valde, inquit, credibile est, sic nos esse visuros mundana tunc corpora, ut Deum ubique præsentem, & vniuersa gubernantem per corpora, quæ gestamus, clarissimè perspicacitate videamus.*

Augustinus

123. Verum oppositæ sententiæ satis sufficiens implicantiæ assignatur hæc: nulla potentia cognoscitiua ferri potest extra suum obiectum: sed Deus est extra obiectum cuiuscunque potentiæ cognoscitiuæ corporeæ: igitur nulla potentia cognoscitiua corporea in Deum ferri potest. Minor constat, quia cum Deus sit purus spiritus, nequit potentiam corpoream, quæ essentialiter ordinatur ad aliquod materiale, specificare. Maiorem probo, nam potentia cognoscitiua debet habere formalem proportionem cum actu cognitionis, eoque mediante cum obiecto ipso cognoscibili, in eodem genere proximo vitæ. Implicat autem formalem proportionem à Deo extrinsecè suppleri re ipsa immutata. Minor elucet, nam proportio formalis non distinguitur à re ipsa: igitur implicat suppleri, re ipsa immutata. Maior probatur, quia potentia cognoscitiua non est tantum productiua & receptiua cognitionis, nam hoc etiam in multorum opinione præstare posset lapis, sed etiam perceptiua obiecti mediâ notitia rei, tanquam imagine illius: repugnat autem, potentiam percipere obiectum mediâ cognitione tanquam imagine illius, absque formali proportionem in eodem genere proximo vitæ cum ipsa cognitione.

124. Cuius ratio est, quia imago non confert suum effectum formalem representandi imaginatum, nisi subiecto idoneo & proportionato, ut patet de visione, quæ posita in lapide non faceret lapidem videntem, nulla alia ratione, nisi, quia lapis non est subiectum proportionatum in genere vitæ cum ipsa visione. Sicut nec auditio posita in oculo redde-

ret oculum audientem, quia oculus non est proportionatum subiectum in eodem genere proximo vitæ audituæ cum ipsa auditione: sed Deus non potest representari, nisi per intellectionem, quæ est actus vitæ intellectricis: ergo non potest effectum suum formalem representandi Deum, ut obiectum intelligibile conferre potentiæ corporeæ, quoniam hæc non est in eodem genere vitæ intellectuæ cum ipsa intellectione. Minor probatur, quia repugnat, obiectum spirituale exprimi, ac representari cognitione sensitiua, nam hæc essentialiter postulat specificari ab aliqua ratione formali sensibili: igitur, cum Deus non possit representari cognitione sensitiua, non poterit per ullam potentiam corpoream cognosci, quia hæc eleuari non potest ad obiectum percipiendum, nisi medio actu vitali eiusdem vitæ, in qua est potentia.

125. Confirmatur 1. nam cognitio est actuale exercitium vitæ, quo mediante potentia vitalis percipit suum obiectum: Implicat autem, ut potentia sensitiua per actuale exercitium vitæ intellectuæ percipiat obiectum intelligibile.

126. Confirmatur 2. Non potest substantia materialis per potentiam spiritualemente percipere obiectum spirituale: ergo nec potentia materialis per actum spiritualemente percipere obiectum spirituale: cum sit eadem proportio potentiæ ad actum & obiectum, quæ est substantiæ ad potentiam.

127. Confirmatur 3. Nequit potentia vegetatiua per actum vitæ sensitiuæ percipere obiectum sensibile: ergo nec potentia sensitiua per actum vitæ intellectuæ percipere obiectum intelligibile: cum sit eadem proportio inter vitam sensitiuam, & actum vitæ intellectuæ, quæ est inter vitam vegetatiuam, & actum vitæ sensitiuæ, imò & maior, quia hæc conueniunt in eodem gradu materialitatis.

128. *Obijciat* ut Aqua eleuari possit ad producendam gratiam, sufficit, ut habeat virtutem remotam producendi illam in ratione entis: ergo ut oculus eleuari possit ad videndum Deum, sufficit, ut habeat potentiam videndi remotam in ratione cognoscentis. Respondeo: Nego Consequentiam, nam virtus incompleta aquæ producendi gratiam compleri potest per extrinsecum concursum Dei, vel per superadditam qualitatem: vis autem incompleta oculi ad cognoscendum suppleri non potest, vel per extrinsecum concursum Dei, cum non debeat suppleri in genere causæ efficiētis, sed formalis; nec per superadditam qualitatem, quia nulla qualitas, quæ non est vitalis, & ab intrinseco innata, est idonea forma, per quam natura intellectualis percipiat obiectum. Vnde lumen gloriæ, quæ est qualitas superaddita intellectui beatorum ad complendam virtutem ipsorum, non complet vim perceptiuam intellectus, nam hæc supponitur intrinsecus innata in beato, sed tantum complet vim productiuam visionis.

129. Dices: Hinc sequeretur, intellectum creatum esse completam potentiam perceptiuam videndi Deum; siquidem hæc perfectio gloriæ non completur: at hoc falsum est, nam hinc sequeretur, intellectum creatum esse causam principalem visionis Dei, eamque naturaliter exigere. Respondetur negando primam sequelam: quoniam potentia perceptiua essentialiter includit vim productiuam sui actus; sita est enim in principio vitali, quod ut sic essentialiter importat vim productiuam sui actus, qui ut vitalis essentialiter dependet actuè à principio intrinseco vitæ. Ad secundam autem sequelam, negandum est absolute, intellectum creatum esse causam principalem perceptiuam Dei, quia licet ex se habeat proportionem formalem in eodem genere vitæ intellectiue, non tamen ex se habet proportionem effectiuam visionis Dei, quæ proportio essentialiter includitur in principio perceptiuo.

130. Hinc collige, potentiam corpoream non modò implicare ferri in Deum, sed in quodcunque obiectum spirituale: quia quodcunque obiectum spirituale est extra sphaeram potentie corporeæ. Dices: hinc sequeretur, neque intellectum creatum eleuari posse ad videndum Deum; cum plus intellectus creatus distet à Deo actu puro visibili in se ipso, quam potentia corporea à quocunque obiecto spirituali creato. Respondetur: nego sequelam: ad cuius probationem dico, intellectum creatum plus distare à Deo actu puro, in ratione entis, & perfectionis essentialis, non autem in ratione potentie & obiecti, seu cognoscentis & cognoscibilis: Nam Deus sub ratione cognoscibilis aliquo modo continetur intra sphaeram intellectus creati, cum possit ipsum saltem abstractiue cognoscere: substantia verò spiritualis nullo pacto continetur intra sphaeram potentie corporeæ; unde nullo modo, neque intuitiue, neque abstractiue potest illam cognoscere. Porro inter potentiam, & obiectum non tam est attendenda proportio commensurationis entitatis ad entitatem, quam proportio commensurationis habitudinis ad terminum, quæ potest esse maior etiam inter entitates, quæ magis inter se distant in ratione entis, ut sic. Cuius ratio est, quia hæc proportio non fundatur immediate in ipsa entitate, ut sic, sed in certo quodam genere & gradu entis vitalis: non repugnat autem, ut inter duas entitates plus distantes in ratione entis, sit maior proportio & convenientia in certo gradu vitæ, quam sit inter duas alias entitates magis conuenientes in ratione entis, ut sic.

131. Ex his patet ad rationem dubitandi; nam repugnat, Deum eleuare creaturam ad effectum contradictionem inuoluentem, qualis esset potentiam corpoream ferri in obiectum spirituale. Ad primam instantiam, constat ex dictis; nam ignis eleuatur ad torquen-

dos spiritus in genere causæ efficientis; in quo genere suppleri potest extrinsece, quod agent deest intrinsece, in ordine ad effectum producendum.

132. Ad secundam, ratio discriminis est, quia intellectus creatus est in eodem genere proximo vitæ intellectiue cum Deo obiecto intelligibili: unde, cum eleuatur ad videndum Deum, non eleuatur per actum alterius vitæ, quam sit obiectum ipsum representabile: nam sicut Deus est intelligibilis à se actu vitæ intellectiue, ita est intelligibilis à beatis actu eiusdem vitæ intellectiue; unde non extrahitur extra suam sphaeram, cum eleuatur ad videndum Deum. Nec refert, quòd Deus sit intelligibile supernaturale, proinde supernaturali actu vitæ representabile, qui, quoniam naturalem proportionem non habet cum intellectu creato, non videtur ei posse formalem effectum representandi Deum conferre. Nam supernaturalitas non extrahit actum aut potentiam ab eodem genere vitæ intellectiue, cum tam vita naturalis, quam supernaturalis sit in eodem genere proximo vitæ, eò quòd supra intellectiuam, non datur alia superior vita. Neque actus vitalis aliud essentialiter requirit, quam procedere ab eodem genere proximo vitæ. Nec potentia aliud essentialiter postulat, quam ferri in obiectum representabile per actum vitæ eiusdem generis: unde tam potentia visiva ferri potest ad visibile supernaturale, quam visibile supernaturale representari actu visionis supernaturalis, ut ostendimus in materia de Eucharistia. Cum igitur intellectus eleuatur ad intelligendum Deum, obiectum supernaturale non extrahitur ad obiectum disparatum, sed ad perfectissimum obiectum intra eandem rationem intelligibilis.

133. Etenim tripliciter potest obiectum ad potentiam comparari, ut colligitur ex S. Thom. 1. contra Gentes c. 54. Primò ut illi adæquatè commensuratum; sic comparatur ens naturale ad intellectum creatum, quia tantum intelligibilitatis habet illud, quantum intellectiuitatis habet iste. Secundò, ut disparatum & omninò extra rationem formalem obiecti; sic comparatur audibile ad visum, & visibile ad auditum, quia nec audibile participat formalem rationem obiecti visus, nec visibile formalem rationem obiecti auditus. Tertiò, ut excedens intra eandem rationem formalem obiecti; sic comparatur Deus, in se ipso visibilis ad intellectum creatum; est enim Deus supremum intelligibile, intellectus verò creatus infimus intellectiuius; unde, cum eleuatur ad intelligendum Deum, eleuatur quidem ad obiectum excedens propriam virtutem, non tamen ad genus vitæ disparatæ. Quare dici potest, Deum in seipso visibile esse quidem supra obiectum naturale intellectus creati, non autem extra: obiectum verò spirituale esse omninò extra quacunque potentiam corpoream. Ad Confirm. Resp. ibi Augustinum loqui tantum disputatiue, ex quo ad summum colligitur, in ea re fuisse dubium.

S. Thomas.

SECTIO